

ZILE BĂCĂUANE ȘI...

Constanța ZMEU,
Florin CRĂCIUNESCU
și Daniela
VRÂNCEANU
în *Lecția*
de Eugen Ionescu

Constantin PARASCHIVESCU

La întâlnirea criticilor cu creatorii „față-n față”, din cadrul „Zilelor Teatrului Bacovia” (13–15 iunie a.c.), organizată de Secția română a A.I.C.T., UNITER și teatrul-gazdă, s-au spus mai puține lucruri din câte ar fi meritat spuse. Și prezența membrilor secției a fost, din păcate, mai redusă. Bine ar fi fost să fie mai mulți, pentru că probleme de discutat erau destule și, după efortul prezentării a șase spectacole în trei zile, cu actori interpretând și câte două roluri dificile pe zi, meritau o apreciere lucidă, o analiză la rece a ceea ce a fost bine sau nu, a ceea ce a satisfăcut sau derutat. Ei, tocmai asta e problema, zic eu, că o analiză la rece nu se putea face atunci, imediat după un spectacol cam răvășitor și derutant (*O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale).

Să le luăm pe rând. Organizarea a fost impecabilă, programul foarte serios alcătuit din piese importante ale repertoriului românesc și universal, prezentarea documentară utilă, cu informații despre autori și creatori, puncte de vedere, în caiete-program de grafică modestă, dar bine întocmite de secretarul literar (Octavian Voicu).

Scriitorul Calistrat Costin, directorul teatrului, care a mai condus cândva instituția, a reușit, cred, să unească forțele într-o competiție artistică activă, încercând să scoată *înzestrata* (subliniez) trupă de la Bacău din conul de umbră cam prelung în care s-a situat în ultimul deceniu. Și asta în primul rând printr-un repertoriu de ținută, ofertant, cu piese de angajare complexă a resurselor

creatoare, a ideilor despre teatru modern și a modalităților oportune de expresie. Cu un Shakespeare și cu un Caragiale pe afiș (*Visul unei nopți de vară* și *O noapte furtunoasă*), cu Eugen Ionescu și Jean Anouilh (*Lecția* și *Invitație la castel*), cu Mrožek și Matei Vișniec (*Tango* și *Frumoasa călătorie a urșilor panda povestită de un saxofonist care avea o iubită la Frankfurt*), premiere din stagiunea 2000–2001, se poate mândri orice teatru. Și rezonanța lor actuală e – poate fi – implicită, fără prea multe intervenții și insinuări ostentative. În al doilea rând, prin înțeleapta și curajoasa infuzie de tinerețe pe care a promovat-o, înprospătând trupa cu forțe noi, talentate, cu poftă de joc și încredințând unor regizori încă neafirmați, sau abia pe băncile de studiu ale profesiei, răspunderea unor spectacole. Ceea ce, firește, mișcă aripile, dă ambiție și elan fanteziei, încredere și prilej de perfecționare.

Evaluarea lucidă a rezultatelor artistice trece printr-o sinusoidă. Spectacole bune și slabe, inegalități de interpretare, scene de reală tensiune și emoție alternând cu momente de monotonie și stridențe. După cum am spus, *O noapte furtunoasă* a derutat prin extinderea amplificată în afara piesei, cu scene din schițele lui Caragiale, replici din alte piese și o năvală de personaje de mahala (lăutari, țigani, nuntași, politicieni demagogi și amorezi ridicoli, *bagabonți, vardiști*), într-o hărmălaie asurzitoare și inutilă. Am avut impresia că și pe noi, publicul, ne integra în liotă, pentru că doi vardiști patrolau pe laturile sălii tot timpul, trăgând firește cu ochiul

și la „comédii”. Altfel, ce rost aveau acolo? Din hărmălaie se conturau, totuși, tipurile farsei, cu impetuozitatea comică a lui Viorel Baltag (*Jupân Dumitrache*) și mobilitatea de expresie a lui Geo Popa (uluitor în extravaganțul *Rică Venturiano*). Ca și unduirile romantice ale Doinei Iacob (*Veta*), siguranța de sine a lui Gabriel Duțu (*Chiriac*), șiretenia jucată a lui Valentin Braniște (*Spiridon*), tărăgănarea în reacții a lui Ion Goranda (*Ipingscu*). Atunci, de ce nu s-a jucat doar farsa? *Rică* vine seara la *Zița* (crede el!), când se face lampa mai mică, deghizat în femeie și cu lăutari; ca să facă gălăgie? Întrebat de ce l-a îmbrăcat pe *Rică* în rochie, regizorul Dumitru Lazăr Fulga a spus că nu trebuia să fie recunoscut de jupânul care-l urmărea. De unde știm noi asta? l-am întrebat la rândul meu. Fără răspuns. Dacă intenția nu transpare din joc, e gratuită. Asemenea motivații fără acoperire artistică abundă, aici și în alte spectacole, și deviază eforturile spre artificiu și extravagantă. În aceeași regie, degradingolada din *Tango* de Mrožek (intitulat aici *Tango story* de Slavomir Mrožek și Sylvia Plath) este coborâtă la o expresie de diletantism dincolo de orice comentariu.

Răzvan Dincă și Dana Lungu și-au dat examenele de diplomă cu *Visul unei nopți de vară* și *Lecția* – texte de marcată teatralitate, cu posibilități de citire originală a sensurilor multiple și de încadrare într-un registru poetico-filosofic relevant. A reușit mai bine Răzvan Dincă, printr-o construcție bine condusă, dinamică, delimitând polemic tirania politică și morală (întruchipată

de ducele *Theseu*) de libertatea veselă a spiritului și jocul nevinovat al dragostei dirijat de regele zânelor, *Oberon*. Aici îndrăgostiții au patos și tandrețe, franchețea și elanul vârstei și sunt convingători (Ștefan Ionescu – *Lysander*, Gabriel Duțu – *Demetrius*, Daniela Vrânceanu – *Hermia*, Nina Gherghișan – *Helena*). *Puck* e un duh sprinten, abil și plin de fantezie (Despina Prisăcaru), meșterii actori au haz și simplitate naturală (Viorel Baltag – *Fundulea*, Adrian Găzdaru – *Gutuie*, Ion Goranda – *Blându*, Valentin Braniște – *Flaut*). Cadrul scenografic e inspirat și fastuos, cu elemente de sugestie florală și orizont feeric (Cris Ciobanu).

Spectacolul are ritm și rezonanță modernă. Dana Lungu, care și-a propus dezvăluirea mai multor măști din spectacolul deriziunii prin limbaj creat de Eugen Ionescu în *Lecția*, s-a oprit doar la una, la prima, care duce de la timiditate politicoasă la ferocitate. O linie clară, trasată în jocul *Profesorului* (Florin Crăciunescu), dar numai una, care așa, singură, deviază în patologic. Ceea ce nu mai e relevant. Iar *Eleva* (Daniela Vrânceanu), nestrunită în expansiune juvenilă, devine stridentă.

Invitație la castel (jucată aici cu titlul *Bal la castel*) e un spectacol colorat și cu vervă. Aproape că și-ar fi conturat și un stil, dacă teatralitatea ar fi fost consecvent elaborată de Oana Leahu – să zicem, cu harul și măsura lui Nicolae Roșioru în rolul unui valet bătrân, elegant și cu duh. E strălucitoare ambianța (decor: Gheorghe Balint), atrăgătoare costumele (Cris Ciobanu), jocul arc vitalitate și haz, farmec uneori,

dar alunecă ușor în stridente și scene expediate care îl fac inegal. Aici Viorel Baltag (*Meserchmann*) își revarsă forțele peste ștele intrigii, Doina Iacob (*Mama Isabellei*) plusează cu efect interesele materne, Constanța Zmeu (*Doamna Desmesmorte*) se amuză cu tact dintr-un cărucior cu roțile, Firuța Apetrei (*D-ra Capulat*) e voluntară și lucidă în joc, Gabriel Duțu (*Horace*, *Frederic*) rezolvă diferențele dintre gemeni cu sensibilitatea timidului și frivolitatea cam expedită a celui ce pune la cale farsa. E numai spumă de șampanie piesa?

Cu piesa lui Matei Vișniec – al cărui titlu picaresc lung nu-l mai repet –, spectacolul a plictisit. Și obosit. Și nu trebuia. E un poem al iubirii, alegoric – temă inedită la Vișniec – în „nouă nopți”, cum le numește autorul, nouă scene în care *Ea*, femeia, îl inițiază pe *El*, bărbatul, în tainele dragostei ideale, dezvăluindu-i frumusețea ei spirituală nemuritoare. În decorul alb, de puritate a ființelor (Crezantema Sofronea), evoluează doi tineri talentați, Eliza Noemi Judeu și Gabriel Duțu. Cu sensibilitate reciprocă. Numai că în timp ce ea devine de la o scenă la alta mai spiritualizată în expresie, mai frumoasă și încărcată de emoție, el pare a rămâne într-un bârlog, izolat în sine, expediind replicile și stările într-un mod, la propriu, de neînțeles.

Povestea urșilor Panda, frumoasă sau nu, o spune în surdina, pentru culise poate, pentru noi nu. Și nu înțeleg cum Gheorghe Balint, care a intuit valoarea poetică a piesei și a regizat-o, n-a sesizat asta. Și nu i-a dat gradație în joc.

Sinusoidă!